

Sandra Šustić, vanjska suradnica na Umjetničkoj akademiji u Splitu i u Hrvatskomu restauratorskom zavodu

Cvito Fisković i premještanje umjetnina s područja Dalmacije tijekom Drugog svjetskog rata

Značajan dio angažmana Cvita Fiskovića, ondašnjeg pročelnika Oblasnog narodno-oslobodilačkog odbora Dalmacije, bilo je popisivanje kulturno-umjetničkih predmeta koje je odnio okupator. Tu se posebno ističu dvije slike iz 16. stoljeća s otoka Lastova *Bogorodica na prijestolju s četiri sveca, anđelima i donatorom* Francesca Bissola iz crkve sv. Marije i *Oplakivanje* Juana Boschetta iz crkve sv. Kuzme i Damjana. Talijanska Soprintendenza poslala je Gina Calvaria u Lastovo u lipnju 1940. da premjesti navedene slike u kriptu zadarske katedrale, no kako je veza sa Zadrom bila prekinuta, Calvari odnosi slike u Sassocorvaro u Italiju. Na Lastovo su vraćene 1949. godine.

Zanimljivi su i zapisi o triptihu s konca 14. stoljeća s prikazom *Bogorodice sa sv. Antom i sv. Franjom* u vlasništvu Arheološkog muzeja u Splitu. U siječnju 1941. godine uprava Muzeja povjerila je triptih na restauriranje slikaru Franzu Grofu Schaffgotschu u Dubrovniku, slikar se teško razbolio i umro, a njegova je udovica triptih povjerila talijanskom generalnom konzulu Amadeu Mammalielli, koji ga je nakon sloma Italije ponio sa sobom u Veneciju, ali je nakon rata vraćen.

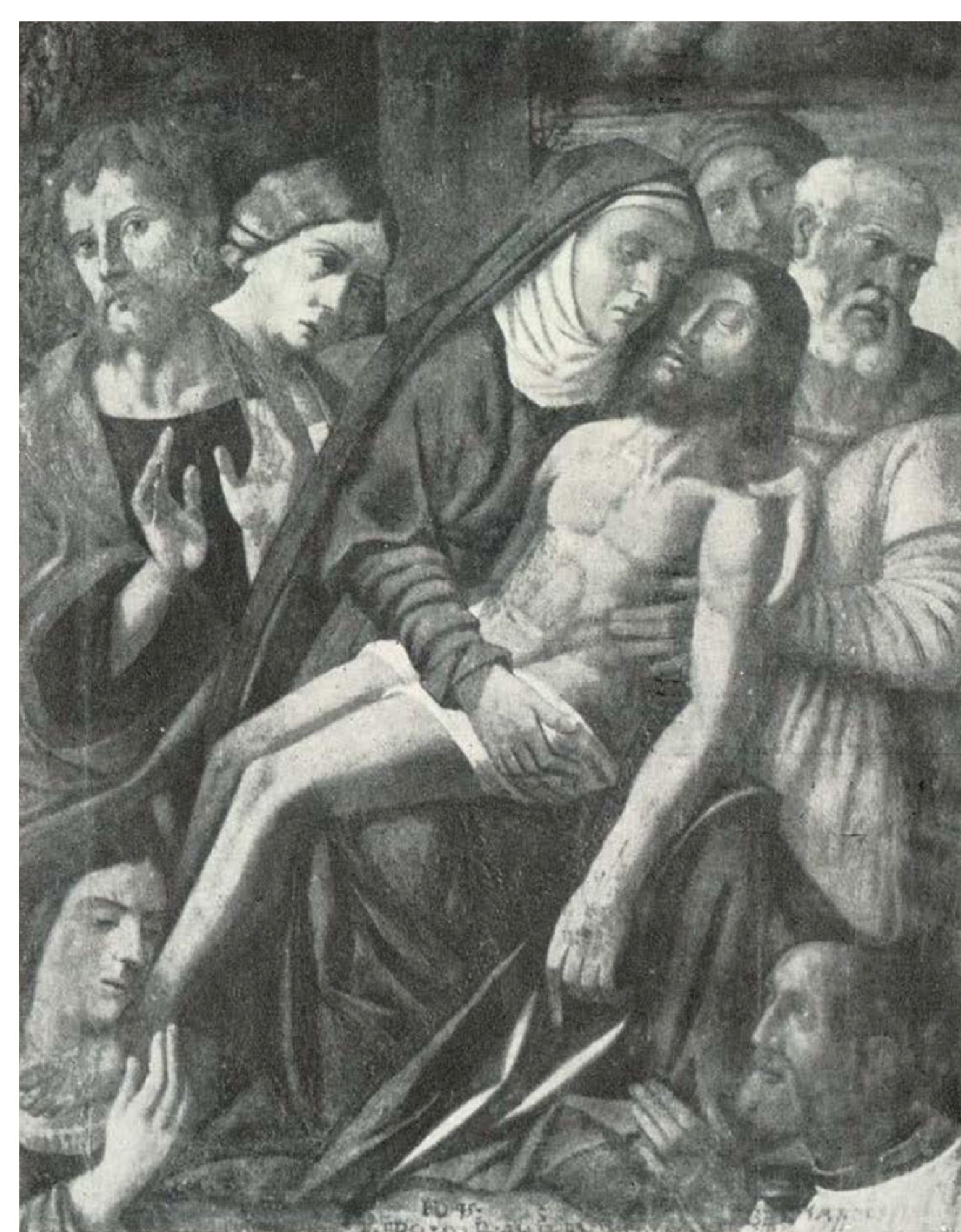
Najzanimljiviji pothvat bila je evakuacija monumentalne slike *Posljednja večera* iz franjevačkog samostanskog refektorija na otoku Hvaru u Italiju. Grandiozna slika na platnu dimenzija 8.25 x 2.17 m stručno je skinuta s drvenog podokvira, namotana na široki valjak te zapakirana i spremljena s nekoliko rijetkih rukopisa u sanduk koji je poslan parobrodom u Monopoli. Slika je vraćena u siječnju 1945.

Izvori:

Hrvatski državni arhivu u Splitu - Arhiv Oblasnog narodno-oslobodilačkog odbora - Prosvjetni odio: Cvito Fisković, Dalmatinski spomenici i okupator, Split, 1946.; Cvito Fisković, Lastovski spomenici, 1966.; Serena Brunelli, I piani di protezione antiaerea e il ruolo delle Soprintendenze marchigiane a Zara: cronistora di un Ventennio (1925-1945 circa), Le Voci del Museo, 34, 2015.; Arsen Duplančić i Radoslav Tomić, Zbirka slika Arheološkog muzeja u Splitu, Split, 2004.; Joško Kovačić, Franjevački samostan i crkva u Hvaru, Zagreb, 2009.

Francesco Bissolo, *Bogorodica na prijestolju sa četiri sveca, anđelima i donatorom*, 16. st., crkva sv. Marije, Lastovo (izvor: Cvito Fisković, Lastovski spomenici, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji, 16/1966)
Francesco Bissolo, *Madonna on the throne with four saints, angels, and donor*, 16th c., Church of Our Lady, Lastovo (source: Cvito Fisković, Lastovski spomenici, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji, 16/1966)

Juan Boschett, *Oplakivanje*, 16. st., crkva sv. Kuzme i Damjana, Lastovo (izvor: Cvito Fisković, Lastovski spomenici, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji, 16/1966)
Juan Boschett, *Lamentation*, 16th c., Church of Saint Cosmas and Damian, Lastovo (source: Cvito Fisković, Lastovski spomenici, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji, 16/1966)

Triptych *Bogorodice sa sv. Antom i sv. Franjom*, 14. st., Arheološki muzej u Splitu (izvor: Arsen Duplančić i Radoslav Tomić, Zbirka slika Arheološkog muzeja u Splitu, Split, 2004)
The Madonna with Saint Anthony and Saint Francis triptych, 14th c., Archeological Museum in Split (source: Arsen Duplančić i Radoslav Tomić, Zbirka slika Arheološkog muzeja u Splitu, Split, 2004)

Jacopo Negretti (Palma Mladi) i Matteo Panzoni, *Posljednja večera*, Franjevački samostan u Hvaru (izvor: N. Tomasović, „Posljednja večera” u Hvaru - raskošna spomenica, Prilozi povijesti otoka Hvara, XIII, (1), 83-95, 2017.)
Jacopo Negretti (Palma the Younger) and Matteo Panzoni, *The Last Supper*, Franciscan Monastery in the City of Hvar (source: Arsen N. Tomasović, „Posljednja večera” u Hvaru - raskošna spomenica, Prilozi povijesti otoka Hvara, XIII, (1), 83-95, 2017.)

Evakuacija *Posljednje večere* tijekom Drugog svjetskog rata (izvor: fundus fotografija Franjevačkog samostana u Hvaru)
Evacuation of *The Last Supper* during World War II (source: photo holdings of the Franciscan Monastery on Hvar)

Sandra Šustić, external associate at the Art Academy in Split and the Croatian Conservation Institute

Cvito Fisković and the translocation of artworks from Dalmatia during the Second World War

A significant portion of the undertakings by Cvito Fisković, Head of the Regional People's Liberation Board of Dalmatia at the time, was spent on cataloguing cultural and art objects taken by occupying forces. Two 16th century paintings from the Island of Lastovo especially stand out: *Madonna on the throne with four saints, angels, and donor* by Francesco Bissolo from the Church of Our Lady, and *The Lamentation* by Juan Boschetto from the Church of Saint Cosmas and Damian. The Italian Soprintendenza sent Gino Calvari to Lastovo in June of 1940, to move these two paintings into the crypt of Zadar's Cathedral. But, as communication links to Zadar were severed, Calvari took the paintings to Sassocorvaro in Italy. They were returned to Lastovo in the year 1949.

Another interesting example are records on a triptych from the end of the 14th century, depicting *The Madonna with Saint Anthony and Saint Francis*, owned by the Archaeological Museum in Split. In January of 1941, the Museum's administration entrusted the triptych to painter Franz Grof Schaffgotsch for restoration in Dubrovnik. However, the painter fell gravely ill and died, and his widow gave the triptych to the Italian Consul General, Amadeo Mammaliella, who took it to Venice after the fall of Italy. The triptych was returned after the war.

The most interesting endeavor was the evacuation of a monumental painting of *The Last Supper* from the refectory of the Franciscan Monastery on the Island of Hvar to Italy. The enormous painting, painted on a canvas spanning 8.25 x 2.17 meters, was expertly removed from its wooden sub-frame, rolled onto a wide drum, packed and stored, along with several rare manuscripts, in a crate that was sent by steamboat to Monopoli. The painting was returned in January of 1945.

Sources:

The Croatian State Archives in Split - Archive of the Regional People's Liberation Board - Educational section: Cvito Fisković, Dalmatinski spomenici i okupator (Dalmatian monuments and the occupier), Split, 1946.; Cvito Fisković, Lastovski spomenici (Monuments of Lastovo), 1966.; Serena Brunelli, I piani di protezione antiaerea e il ruolo delle Soprintendenze marchigiane a Zara: cronistora di un Ventennio (1925-1945 circa), Le Voci del Museo, 34, 2015.; Arsen Duplančić and Radoslav Tomić, Zbirka slika Arheološkog muzeja u Splitu (The collection of paintings from the Archeological Museum in Split), Split, 2004.; Joško Kovačić, Franjevački Samostan i crkva u Hvaru (The Franciscan Church and Monastery on Hvar), Zagreb, 2009.